

REISVERSLAG LAPLAND

22 – 29 december 2013

Naar Lapland

Ik heb besloten om dit jaar nog één keer op reis te gaan. Ik ga een week naar Lapland. Fins Lapland op precies te zijn. Een week die in het teken zal staan van sneeuw, rendieren, husky's, relaxen en een gegarandeerd witte kerst. ☺ En hopelijk krijg ik het Noorderlicht te zien.

Lapland is het gebied in het noorden van Finland, Zweden, Noorwegen (en een stukje Rusland), grofweg tussen de Poolcirkel (66 graden noorderbreedte) en de Noordkaap (71 graden noorderbreedte). De oorspronkelijke bewoners van dit gebied zijn de Sami, een nomadisch volk dat rendieren hield als belangrijkste inkomstenbron, maar zij maken tegenwoordig nog maar 7% van de bevolking uit. Lapland beslaat ongeveer 300.000 vierkante kilometer en in dat uitgestrekte gebied wonen slechts 900.000 mensen (ter vergelijking: in Nederland wonen ongeveer 450 mensen per vierkante kilometer). Ik zal verblijven in het dorpje Kittilä, ongeveer 150 kilometer ten noorden van de Poolcirkel.

Het nadeel van chartervluchten is dat ze vaak op onmogelijke tijden vertrekken. Mijn vlucht naar Kittilä vertrekt op zondagochtend 22 december om 05.20 uur, dus ik ben al om 03.00 uur op Schiphol. De vlucht duurt maar tweeënhalf uur. Meestal slaap ik niet in een vliegtuig, maar deze keer dommel ik toch weg en ik doe mijn ogen pas weer open als de piloot de daling heeft ingezet. De luchthaven van Kittilä is maar klein en heeft één landingsbaan. Vanuit het vliegtuig sta je meteen buiten, midden in een geheel met sneeuw bedekt landschap. Het is negen uur 's ochtends (één uur later dan in Nederland) en het is nog donker. Omdat het Poolnacht is, zal het pas om tien uur licht(er) worden (waarover zometeen meer).

In de hal staat Jussi van de reisorganisatie al op me te wachten. Het is maar vijf minuten rijden van de luchthaven naar het hotel. In het dorp Kittilä wonen slechts 3.500 mensen, in de regio met dezelfde naam wonen 6.500 mensen (op maar liefst 8.000 vierkante kilometer; dat is minder dan één persoon per vierkante kilometer). Kittilä bestaat uit één hoofdweg en een aantal zijstraten. Het hotel waar ik de komende week zal verblijven ziet er OK uit; het heeft een bar, een restaurant en wifi, dus dat komt helemaal goed. ☺

We zullen deze week met twee groepen in het hotel verblijven: één groep van negen personen onder leiding van Jussi en een groep van zeven personen onder leiding van de Vlaming Geert. Ik zit in de tweede groep. Omdat de anderen met latere vluchten aankomen, heb ik tijd om even een kijkje te nemen in de omgeving van het hotel. Ik wandel langs de hoofdweg van Kittilä (Valtatie) en onderweg probeer ik mijn camera uit. Een met sneeuw bedekt landschap en weinig licht betekent dat ik de instellingen van mijn camera moet aanpassen, met name de witbalans en lichtgevoeligheid.

In de weken rondom de kortste dag (21 december) komt boven de Poolcirkel de zon gedurende de hele dag niet boven de horizon uit. Dit heet Poolnacht. Het tegenovergestelde

gebeurt in de zomer: dan is het Middernachtzon en gaat de zon gedurende het hele etmaal niet onder. Tijdens de Poolnacht is het niet zo donker (zwart) als midden in de nacht, maar er is een soort schemerlicht, omdat de zon onder de horizon blijft. De dagen zijn kort: alleen tussen tien uur 's ochtends en drie uur 's middags is het licht. Het is inmiddels bijna midden op de dag en het is toch best wel licht geworden. Het is bewolkt en er is geen zon, maar het is licht genoeg. Een beetje zoals een zwaar bewolkte dag in Nederland. En het licht dat er is, wordt weerkaatst door de sneeuw.

Om twaalf uur krijgen we in de lobby van het hotel uitleg over de activiteiten waar we deze week aan kunnen deelnemen. Vervolgens gaan we onze uitrusting passen. We krijgen een wind- en waterdichte overal, warme handschoenen en laarzen en extra dikke sokken. Hierna ben ik wel aan wat eten toe en begeef ik mij richting het lunchbuffet. Na de lunch ga ik in de lobby zitten lezen. Als ik om drie uur naar buiten kijk, is het alweer donker...

Langlaufen

Terwijl Noors Lapland door de invloed van de zee een gematigd klimaat heeft, is het weer in Fins Lapland extremer: in de zomer is het zonnig en warm, in de winter zijn temperaturen tot onder de min dertig graden mogelijk. Ook het landschap varieert: Noors en Zweeds Lapland zijn bergachtig, Fins Lapland is vlakker, met bossen, vlaktes en meren. Het is een uitgestrekt landschap met hier en daar een dorp. Deze dorpen zijn over het algemeen niet heel bijzonder. Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog hebben de Duitsers alle dorpen hier platgebrand en de Finnen hebben ze daarna met niet al teveel fantasie herbouwd.

Onze eerste activiteit deze week is langlaufen. Na het ontbijt krijgen we van Geert onze langlaufschoenen en -ski's. Het is de eerste keer dat ik op ski's sta, maar je went snel aan het omgaan met die onhandig lange dingen. Al moet ik toegeven dat ik wel na twintig meter voor de eerste keer op mijn kont in de sneeuw lig. En dat zal nog een paar keer gebeuren. 😊 Als je even om je heen kijkt of net iets te overmoedig bent, kukel je zo om. En opstaan is best lastig met die lange dingen onder je voeten. Het zorgt voor veel lol onderweg.

Het langlaufen zelf daarentegen is niet zo moeilijk, iedereen kan het in principe. Het is wel inspannend, tenminste, als je een beetje vaart wilt maken. In de sneeuw is een spoor aangebracht dat door de besneeuwde omgeving van Kittilä loopt. Iedereen houdt zijn of haar eigen tempo aan en als je even alleen bent, is het doodstil. Het is ongeveer vijf graden onder nul, een aangename temperatuur om buiten te zijn (ik weet niet of langlaufen leuk is bij -20...) en het is windstil. En van het langlaufen zelf krijg je het vanzelf warm.

We langlaufen ongeveer twee uur en zijn om één uur terug in het hotel. Ik neem snel een warme douche en ga daarna lunchen. Net als gisteren weer een prima buffet. Na de inspannende workout van vanochtend relax ik de rest van de middag met een boek in de lobby. Na het eten ga ik een biertje drinken in de bar van het hotel. Het is half twaalf als ik richting mijn kamer ga. Ik denk dat ik morgen wel spierpijn zal hebben van het langlaufen...

Rendieren en radioactiviteit

Lapland is lange tijd betwist gebied geweest, vanwege de grondstoffen die er te vinden zijn en vanwege de toegang tot noordelijke havens. In de Middeleeuwen streken Noorwegen-

Denemarken en Zweden-Finland om de macht over het door de Sami bewoonde gebied. Begin negentiende eeuw werd Finland (dat tot dan toe bij Zweden hoorde) door Rusland ingelijfd, om een eeuw later, in 1917, onafhankelijk te worden. De veranderende machtsverhoudingen en daarbij behorende veranderingen van de landsgrenzen, beperkten de Sami in hun vrijheid om met de rendieren mee te trekken. Vervolgens kreeg Lapland het zwaar te verduren tijdens de Tweede Wereldoorlog; Finland streed samen met Nazi-Duitsland tegen de Sovjet-Unie.

Maar misschien nog wel een grotere ramp voor Lapland was de ontploffing van de kernreactor in Tsjernobyl in april 1986. Een groot deel van de radioactiviteit die daarbij vrijkwam, kwam in het noorden van Scandinavië terecht. De grond werd radioactief, waardoor rendiervlees besmet raakte en lange tijd niet kon worden gegeten. Grote aantallen rendieren werden uit voorzorg gedood. Voor de Sami was dit een ramp: hun inkomsten hingen af van de rendieren. Nog steeds krijgen de rendieren in Lapland pillen om de radioactiviteit in hun bloed tegen te gaan.

Over rendieren gesproken... Op dag drie van mijn verblijf ik Kittilä bezoeken we een rendierenboerderij. Na het ontbijt hijs ik mij daarom in mijn overal en trek ik mijn laarzen aan. Om tien uur vertrekken we naar de rendierenboerderij in Torassieppi, twintig kilometer ten noorden van Kittilä. We maken hier een tocht van vijf kilometer in een door rendieren getrokken slee. Je zit met twee mensen in een slee. De omgeving is prachtig, maar de sleetocht zelf is niet erg opwindend. Na afloop krijgen we uitleg over rendieren en het gebruik van hun huid voor het maken van kleding, schoenen en mutsen.

We lunchen vandaag in een zogenaamd 'ijsrestaurant', een geheel uit sneeuw en ijs opgebouwd restaurant. Binnen zijn de wanden voorzien van fraai uitgelichte sculpturen van dieren, planten en er is zelfs een kerstman uitgesneden. ☺ Wat een werk moet het zijn om de sculpturen te maken; ieder voorjaar smelt het ijsrestaurant en aan het begin van de winter wordt het dan weer opnieuw opgebouwd. Het is leuk om er even rond te kijken, er is zelf een uit ijs gemaakt kapelletje en er zijn ook enkele kamers waar je kan overnachten. We eten aan tafels - van ijs uiteraard. Als we weer richting Kittilä rijden, begint het alweer donker te worden. Het moet dus bijna drie uur zijn. De rest van de middag en avond breng ik door met lezen en eten en deze keer ga ik op tijd naar bed.

Kerst op een sneeuwmobiel

Het is weer eens een andere manier om kerst door te brengen: op een sneeuwmobiel door de bossen van noord-Finland. Nadat ik mijn overal weer heb aangetrokken en een helm aangemeten heb gekregen, legt Geert uit hoe een sneeuwmobiel bediend moet worden. Het is een soort motorfiets, maar in plaats van twee wielen heeft een sneeuwmobiel voor twee ski's en achter een rupsband. Met het stuur bedien je de ski's, gas geven doe je met een hendel aan het stuur. Het is eigenlijk heel simpel, maar toch moet je een geldig rijbewijs hebben om een sneeuwmobiel te mogen besturen.

Met vier sneeuwmobielen achter elkaar vertrekken we voor een vijftig kilometer lange tocht door het besneeuwde Lapland. Het is een geweldig leuke tocht. Soms rijden we twintig-dertig kilometer per uur, maximaal gaan we vijftig, maar als je over de sneeuw hobbelt, is dat al best hard. De plekken waar sneeuwmobielen mogen komen, zijn aangegeven met

borden. We stoppen onderweg een paar keer voor een korte pauze. Na 25 kilometer zijn we halverwege. We stoppen bij een houten hut (een 'kota' in het Fins), waar we een boterham eten en Geert een houtvuur stookt om soep te koken.

Na de lunch gaan we terug. Het is al na drieën en het wordt snel donker. In tegenstelling tot de afgelopen dagen, toen het windstil was, waait het vandaag. Ik ben goed ingepakt, dus ik heb er geen last van. Om vier uur zijn we terug in het hotel. Ik ga douchen en meld me daarna voor het avondeten. Na het eten ga ik weer naar de bar van het hotel, waar we pool spelen, meedoen aan een kleine pubquiz en de nodige pints van het uitstekende Koff bier drinken. Er zijn ook wat inwoners van Kittilä aanwezig, waarvan er één zich aan de karaoke waagt. Kittilä ligt in the middle of nowhere en de bar van het hotel is de enige bar in het dorp. Het is een leuke avond, maar om twaalf uur duik ik toch maar mijn bed in.

Op pad met husky's

Na het ontbijt en drie koppen koffie word ik langzaam wakker. Dat is ook nodig, want vandaag staat een huskytocht op het programma. Dit doen we op een kwartiertje rijden ten zuiden van Kittilä. Als we aankomen zijn de honden er al helemaal klaar voor. Ze beginnen meteen te blaffen janken als ze ons zien, ze weten dat ze erop uit mogen. Iedereen krijgt een eigen slee, die wordt getrokken door vier husky's. Het is de bedoeling dat je met je voeten op de glijders links en rechts gaat staan en je goed vasthoudt. In het midden zit de rem en die heb je ook echt nodig: de husky's willen namelijk maar één ding en dat is rennen, dus als je stil wilt blijven staan, moet je de rem goed in de sneeuw duwen. Zodra je de rem loslaat, gaan de honden er van door. Verder is het eigenlijk heel eenvoudig. De honden rennen vanzelf achter elkaar aan.

Door de wind en de temperatuur van net boven het vriespunt is de meeste sneeuw van de bomen verdwenen, maar de omgeving ziet er niettemin mooi uit. De honden gaan af en toe zo enthousiast de bocht door dat ik moet bijsturen om de bomen te ontwijken. ☺ Halverwege lunchen we weer in een kota (een wat grotere en luxere dan gisteren) en na de lunch gaan we weer verder. Het is absoluut de moeite waard, erg leuk om een keer te doen. Husky's zijn prachtige honden. Sommige zijn heel licht, andere donkerbruin, maar mooiste vind ik de grijze met hun helblauwe ogen. Aan het eind van de tocht komt de eigenaresse van de huskyfarm nog twee huskybaby's tonen, van amper twee weken oud. De meeste van ons worden spontaan verliefd. ☺

Om vier uur zijn we weer terug in het hotel. Na het eten duiken we weer de bar in om een potje pool te spelen. Het is weer een erg gezellige avond en de rest van de bar is gevuld met inwoners van Kittilä (waaronder de dame die overdag achter de balie van het hotel staat en vanavond behoorlijk aangeschoten is ☺). Ik verlaat de bar pas als deze om twee uur dicht gaat... ☺

Nog twee relaxdagen

Vrijdag en zaterdag zijn vrije dagen. Tijd om nog even lekker te relaxen. Vrijdagochtend doe ik rustig aan. Om elf uur wandel ik naar buiten, na gisteravond kan ik wel wat frisse lucht gebruiken. Ik wandel langs de Valtatie naar het zuiden, tot ongeveer het einde van Kittilä en de weg naar Sodankyläanti. Rechtdoor is het nog 150 kilometer naar Rovaniemi, de

eerstvolgende plaats. Ik loop weer terug, wandel een stuk achter de huizen langs waar ook de route van het langlaufen loopt en ben even na twaalf uur terug in het hotel. Verder ga ik nog even zitten lezen, voordat we om zeven uur voor de laatste keer met de twee groepen gezamenlijk gaan eten. We krijgen vanavond allerlei Finse specialiteiten geserveerd: koude voorgerechten (zalm, haring in mosterddressing en nog twee andere soorten vis), koudgerookt en warmgerookt rendier vlees en ook het hoofdgerecht bestaat uit rendier.

Ook mijn laatste dag in Lapland breng ik een beetje relaxend door. Na het ontbijt wandel ik weer naar buiten, deze keer in noordelijke richting. Het heeft vannacht gesneeuwd, dus er ligt weer een vers laagje witte sneeuw op de bomen. Ik loop langs de 'kapelli' (kerk), maak onderweg nog wat foto's van het winterse landschap, en wandel vervolgens langs de andere kant van de Valtatie naar het Haudanperä-meer. Daar heeft de vrouw van de plaatselijke pastor net haar dagelijkse duik in het ijskoude wak van het meer achter de rug. Het zal vast gezond zijn, maar het lijkt mij toch niks om naakt in het ijskoude water te springen...

Terug in het hotel ga ik lunchen en de rest van de middag relaxen en lezen. Bijna iedereen vertrekt vandaag weer naar huis. Ik verlaat Kittilä morgen. Het noorderlicht heeft zich helaas niet laten zien, maar ik kan toch terugkijken op een erg leuke week in Fins Lapland.